

עין משפט
נר מצוה

כא:

במה מדליקין פרק שני שבת

מסורת הש"ס

ואין יכול להדליק בשבת וי"ל דל"כ לא היה כר"ך ליה למימר בין בחול בין בשבת כיון דחד טעמא הוא אלא ה"ל למימר א"ר מדליקין סתם מדקאמר בין בחול בין בשבת שאלה להדליק לנד טעמא סבר דמותר להשתמש לאורה ומיזו רב דקאמר מדליקין בין בחול בין בשבת לא היה מני למימר מדליק סתם דה"ל דוקא בחול אכל בשבת אין מדליקין שמה יטה דכחמנא לא הייתי אומר ששום אדם יחמיר לאסור להשתמש לאורה וכן הלכתא דנר מנוכה אסור להשתמש לאורה כרב וכר' יוחנן ואב"י נמי קיבלה ורב יוסף נמי משמע לקמן דס"ל הכי וככתה אין זקוק לה דלולתו סבילא לכו הכי ורב הונא יחיד הוא ולימ הלכתא כותיה:

דא"ר א"ר יוסף מדליקין אכל מכלאן ואילך עבר הזמן אומר המיד פורת דיש ליחור ולהדליק גלילה מיד שאלה יאחר וימר מלא ומי"מ אס אימר דיליק מספק דהא משני שינויי אחריתא ולר"י נראה דעתה אין לחוש ממי דיליק דאנו אין לנו היכרא אלא לבני הבית שארי מדליקין מצפנים: **והמהדרין** מן המהדרין נראה לר"י דב"ש זכיה לא קיימי אלא אכר איש וימינו שכן יש יותר הדור דלכא היכרא כשמוסיף והולך או מחקר שהוא כנגד ימים הנכנסים או היולאים אכל אס עושה נר לכל אחד אפי' יוסף מכלאן ואילך ליכא היכרא שיסגרו שכן יש בני אדם צניות: **מצוה** להניחה על פתח ביתו מבחוץ ומיירי דליכא חצר אלא בית עומד סמוך לרה"ר אכל אס יש חצר לפני הבית מנוה להניח על פתח חצר דאמר לקמן ב' חצר שיש לה ב' פתחים לריכה ב' נרות ואחרי נמי נר שיש לה שני פיות עולה לשני בני אדם משמע לשני בתים ואס היו מניחים על פתחי בתים היה להם מימין וזוה משמאל אכל אז מניחים על פתח החצר אחי שפיר: **ובשעת** הסכנה נראה לר"י דהיינו ממי אמו חצרי לבבל דאמר כפ' סירה (לקמן דף מה. ושם) מהו לטלטל שרגא דחטוכא מקמי חצרי בשנתא וא"ת דעל השלתן נמי יקחו אותו דאמר בגיטין (דף טו.) רבה בר בר חנה משל אחת חצרי שקל שרגא מקמייהו וי"ל דאין גלילות כ"כ לחפש צניות:

הוסיף השנים (א) ונראה לכל למימר דהו אכלו כהפסדים סבה פלי דא דהיינו בשבת ומשום יחמיר להשתמש לאורה אכל חול מדליקין דכתבין אין זקוק לה דל"כ לא היה כר"ך ליה למימר בין בחול בין בשבת כיון דחד טעמא הוא אלא ה"ל למימר א"ר מדליקין סתם מדקאמר בין בחול בין בשבת שאלה להדליק לנד טעמא סבר דמותר להשתמש לאורה ומיזו רב דקאמר מדליקין בין בחול בין בשבת לא היה מני למימר מדליק סתם דה"ל דוקא בחול אכל בשבת אין מדליקין שמה יטה דכחמנא לא הייתי אומר ששום אדם יחמיר לאסור להשתמש לאורה וכן הלכתא דנר מנוכה אסור להשתמש לאורה כרב וכר' יוחנן ואב"י נמי קיבלה ורב יוסף נמי משמע לקמן דס"ל הכי וככתה אין זקוק לה דלולתו סבילא לכו הכי ורב הונא יחיד הוא ולימ הלכתא כותיה:

דא"ר א"ר יוסף מדליקין אכל מכלאן ואילך עבר הזמן אומר המיד פורת דיש ליחור ולהדליק גלילה מיד שאלה יאחר וימר מלא ומי"מ אס אימר דיליק מספק דהא משני שינויי אחריתא ולר"י נראה דעתה אין לחוש ממי דיליק דאנו אין לנו היכרא אלא לבני הבית שארי מדליקין מצפנים: **והמהדרין** מן המהדרין נראה לר"י דב"ש זכיה לא קיימי אלא אכר איש וימינו שכן יש יותר הדור דלכא היכרא כשמוסיף והולך או מחקר שהוא כנגד ימים הנכנסים או היולאים אכל אס עושה נר לכל אחד אפי' יוסף מכלאן ואילך ליכא היכרא שיסגרו שכן יש בני אדם צניות: **מצוה** להניחה על פתח ביתו מבחוץ ומיירי דליכא חצר אלא בית עומד סמוך לרה"ר אכל אס יש חצר לפני הבית מנוה להניח על פתח חצר דאמר לקמן ב' חצר שיש לה ב' פתחים לריכה ב' נרות ואחרי נמי נר שיש לה שני פיות עולה לשני בני אדם משמע לשני בתים ואס היו מניחים על פתחי בתים היה להם מימין וזוה משמאל אכל אז מניחים על פתח החצר אחי שפיר: **ובשעת** הסכנה נראה לר"י דהיינו ממי אמו חצרי לבבל דאמר כפ' סירה (לקמן דף מה. ושם) מהו לטלטל שרגא דחטוכא מקמי חצרי בשנתא וא"ת דעל השלתן נמי יקחו אותו דאמר בגיטין (דף טו.) רבה בר בר חנה משל אחת חצרי שקל שרגא מקמייהו וי"ל דאין גלילות כ"כ לחפש צניות:

שהיה מונח בחותמו ש"כ ב"ג אס כבר בחותמו ש"כ ב"ג הנכנסים להיות מביט (ו) נדה פ"ד דף לה.) ל"ל שהיה מונח בחותם כקרקע שאלה ה' הסיוע הכלי: נר

ואין זקוק לה. הלכך בחול ניכר שהוא נר מנוה וליכא למימש להטייה: ולא קבלה. שאלה חשבו לקמוך על דבריו: אי זכאי. אילו הייתי זוכה לזמנה הייתי גורסה כששמעיה ראשון: **גירסא דיקוסא**. מתקיים יותר משל זקנה: **לשעורה**. שהיא זה שמן כשיעור הזה ומיזו אס ככתה אין זקוק לה: **רגלא דפרמורא**. שם אומה מלקטי ע"ס דקיס ומתעבדין בזוק עד שהולכים בני השוק לנתיבה משחכסה ומציערים צבתייה אור וכשצריכין לע"ס יולאס וקוין מתי: **נר איש וביטו**. נר אחד בכל לילה וא"ש וכל בני ביתו סגי להו כנר אחד: **והמהדרין**. אחר המלות עושין נר אחד בכל לילה לכל אחד ואחד מבני הבית: **כנגד ימים הנכנסים**. העמידים לבא: **ימים היולאין**. שיאלו כבר וזה שהוא עומד צו ממנה עם היולאין: **פרי החג**. מתמעטים והולכים בקרצנות דפרשת פתחא:

מעלין בקדש ואין מורדין. מקרא לייפין לה צנחנות צפרק שמי הלחם (דף טז.) **מבחוץ**. משום פסוקי נוסא. ולא דבריה אלא בחצרו צבתיין היו פתוחין למחר: **ואס היכר** כנר בעליה שאלו נר מקוס חסר להניחה שם: **מניסה**. מצפנים כנגד חלון הסמוך לרה"ר: **הסכנה**. שהיה להם לפתחים חוק כיום אדם שאל יצעירו נר אלא צניות ע"ז שאל דאמרינן בגיטין (פ"ג דף טו.) **נר אחרים**. לעשות היכר לדבר: **ואי איכא מדורה**. אס לא כר"ך נר אחרת לפי שמשתמש לאור המדורה ויהי היכרא שהנר של מנוה היא: **ואי אדם חשוב הוא**. שאינו רגיל להשתמש לאור המדורה: **לר"ך נר אחרים**. דאי לא לא היו היכר: **מאי מנוכה**. על איה נס קבועה: **צחומא**. בהנע נחתום צטעטמו והיכר שאל נענו בו: **ה"ג ועשאום ימים טובים ככלל והורא**. לא שאסורין במלאכה שאל נקבעו אלא לקרות הלל ולומר על הנקיים כהודאה: **גן**. נילוך אישטיגול"ש: **פטיש**. קורנס גדול של נפחים: **בעל גמל חייב**. שאל היה לו להגדיל צחצולתו שחכנס למנות: **נר מנוכה פטור**. חנוני שנרשות פירסוס מנוה הניחה שם: **ואס אומרים**. הא דקמני נר מנוכה פטור: פסולה

שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה ונתן להם גין היוצא מתחת הפטיש ויצא והזיק חייב הוכגמל שמעון פשתן והוא עובר ברשות הרבים ונכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בגרו של חנוני והדליק את הבירה בעל הגמל חייב הניח חנוני את גרו מבחוץ כנר חנוכה פטור אמר רבינא (משום דרבה) זאת אומרת נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה דאי ס"ד למעלה מעשרה לימא ליה לך להניח למעלה מגמל ורוכבו ודילמא או מיפרחא ליה מובא אתי לאימונעי ממצוה: אמר רב כנא דרש רב נתן בר מנימוי משמיה דרבי תנחום נר

(א) ומי סופרים פירכא דלכ וי' תוספות זכמה נר דיה מנין תוספות ממות כו דיה נוסא (ב) זכמה נר דיה י' ספ. מנילה ט' ספ. היותו י' ממני' נ' ט' (ג) ומי סופרים פירכא דלכ וי' תוספות זכמה נר דיה מנין תוספות ממות כו דיה נוסא (ד) זכמה נר דיה י' ספ. מנילה ט' ספ. היותו י' ממני' נ' ט' (ה) ומי סופרים פירכא דלכ וי' תוספות זכמה נר דיה מנין תוספות ממות כו דיה נוסא (ו) זכמה נר דיה י' ספ. מנילה ט' ספ. היותו י' ממני' נ' ט' (ז) ומי סופרים פירכא דלכ וי' תוספות זכמה נר דיה מנין תוספות ממות כו דיה נוסא (ח) זכמה נר דיה י' ספ. מנילה ט' ספ. היותו י' ממני' נ' ט' (ט) ומי סופרים פירכא דלכ וי' תוספות זכמה נר דיה מנין תוספות ממות כו דיה נוסא (י) זכמה נר דיה י' ספ. מנילה ט' ספ. היותו י' ממני' נ' ט'

גליון הש"ס
גם כל השפטים שבהם ע"י נתיבים פ"ה חוללות בית המדרש אלא שיש צרכן בהם כהנהגה כ"כ ופ"ד ס"ג א"י ר"ב ד"ה שהיה סנה ובר שאל הדין. ע"ן לקמן דף פד ע"ב תוספת דיה שטורים נ"ג:

הגהות הגר"א
[א] נ"מא (להשתמש לאורה) אפי' [ב] שם (ובליל להצטננות) כהן מל"ח:

לעני רש"י
אישטיגול"א. יצונוח.

רבינו חננאל
אמר רב תחילת השפטים שחזרו חכמים פ"ה מדליקין בין בשבת מדליקין בהם בחותמו בין בחול בין בשבת מי"מ קסבר ככתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה. מתיבי מצוה משמשע החמה ועד שתכלה רגל מן השוק, מאי לאו דאי ככתה חצר מדליק לה. ושנינו לא, אי לא אדליק נר של חנוכה עדיין לא יאבו כבר עבר זמנה אלא מדליק פי רבלי ריבאל דתמרדא, אי נמי (ל)שעורה ושמן דנר חנוכה ככה הוא, כ"ד שיהא דליק משקעת החמה עד שתכלה רגלא מתמרדא. חז"ר מצוה חנוכה נר איש ומיזו, והמהדרין מן אחר ואחר, והמהדרין מן המהדרין ביה אומרים יום ראשון מדליק אחד מיזו והלך מסיף והולך. פי' המהדרין, מהר"י מצוה, כדאמרינן (ב"ב טו.) ולהדר מצוה עד שליש מצוה, חז"ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ, ואס היה נר בעליה מנוחה בחלון הסמוך לרה"ר, ובשעת הסכנה מנוחה על שפתה ודי. אמר רבא נצריך נר אחר להשמישו, נאי איכא מדורה לא צריך, ואי אדם חשוב הוא אפי' דאי לא היה מדורה צריך נר אחר להשמישו.